

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت، به عنوان عاملی تأثیر گذار بر عملکرد تحصیلی، بر اساس تیپ شخصیتی D و سبک‌های شوخ‌طبعی در دانشجویان پزشکی

مریم پورمیرزایی*، قاسم عسکری‌زاده

چکیده

مقدمه: با توجه به این که اعتیاد به اینترنت پدیده‌ای مزمن و همراه با صدمات جدی است و استفاده نامناسب از اینترنت در بین دانشجویان رو به افزایش است این پژوهش با هدف پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس عوامل زمینه ساز مانند تیپ شخصیتی D و سبک‌های شوخ‌طبعی و بررسی رابطه آن با عملکرد تحصیلی انجام شد.

روش‌ها: در این پژوهش توصیفی همبستگی جامعه پژوهش کلیه دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه شهید باهنر کرمان به تعداد ۶۰۰ نفر در سال ۱۳۹۴ بودند که ۲۷۰ نفر از آن‌ها با استفاده از جدول کرجسی مورگان و روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. اطلاعات با استفاده از پرسش‌نامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ (Young)، تیپ شخصیتی D دنولت (Denollet) و سبک‌های شوخ‌طبعی مارتین (Martin) جمع‌آوری شدند. از معدل نیز برای سنجش عملکرد تحصیلی استفاده شد. داده‌ها با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (رگرسیون گام به گام و آزمون t) تجزیه و تحلیل شد.

نتایج: نتایج نشان داد که بین دانشجویان دارای تیپ D و تیپ غیر D از نظر سبک‌های شوخ‌طبعی خود ارتقایی ($p=0/0001$) و خودشکانه ($p=0/01$) و اعتیاد به اینترنت ($p=0/001$) تفاوت معنادار وجود دارد و مؤلفه هیجان منفی و سبک شوخ‌طبعی خود شکانه در مجموع ۲۳ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند ($p=0/001$, $p=0/038$). هم‌چنین اعتیاد به اینترنت با کاهش عملکرد تحصیلی هم بسته است ($p=0/047$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نقش بیش‌تر تیپ شخصیتی D در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت، پیشنهاد می‌شود هنگام ارزیابی اعتیاد به اینترنت، تیپ شخصیتی افراد در نظر گرفته شود و به تأثیر اعتیاد به اینترنت بر عملکرد تحصیلی دانشجویان توجه شود.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، سبک شوخ‌طبعی، تیپ شخصیتی D، عملکرد تحصیلی، دانشجویان پزشکی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۳۹۶؛ ۱۷(۱): ۱ تا ۱۰

مقدمه

می‌آید که کامپیوترها و اینترنت زندگی‌مان را آسان‌تر و در نتیجه رضایت بخش‌تر کرده‌اند، اما مسأله به این سادگی نیست (۱). امروزه شاهدیم که بسیاری از افراد در قالب جست و جوی اینترنتی سعی دارند مشکلات، مسائل و نیازهای ارضا نشده خود را حل نمایند و نیازهای روانی و اجتماعی خود را این گونه پاسخ‌گو باشند (۲). در واقع اینترنت به دلیل داشتن ویژگی‌هایی چون محتوای برانگیزاننده، دسترسی آسان، هزینه کم، گم نامی، بازداری زدایی، فقدان محدودیت در بهترین حالت ممکن است مورد

ما در عصری زندگی می‌کنیم که کامپیوتر و فناوری دیجیتال در راس همه چیزهای مهم قرار دارند و در واقع جدیدترین و بهترین راه‌ها برای انجام کارها هستند. به نظر

* نویسنده مسؤؤل: مریم پورمیرزایی (کارشناسی ارشد)، بخش روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر، کرمان، ایران.
maryamepoormirzaei@gmail.com
دکتر قاسم عسکری‌زاده (استادیار)، بخش روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر، کرمان، ایران. (askarizadeh@uk.ac.ir)
تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۱۱/۱۸، تاریخ اصلاحیه: ۹۵/۲/۱۴، تاریخ پذیرش: ۹۵/۹/۲۷

استفاده بیش از حد و سوء استفاده قرار گرفته است و در بدترین حالت موجب اعتیاد شود (۱).

با توجه به این که در DSM-IV قمار بازی آسیب‌شناختی بیش‌تر شبیه به ماهیت اختلال اعتیاد به اینترنت (Internet addiction) تلقی شده، اعتیاد به اینترنت به عنوان اختلال کنترل‌تکانه‌ای که شامل ماده مستی آور نیست تعریف شده است (۳). این اختلال در DSM-V تحت عنوان اعتیاد به بازی‌های اینترنتی (Internet gaming disorder) که به مطالعه بیش‌تر احتیاج دارد مطرح شده است (۴) و پژوهش‌های جدید آسیب‌شناسی آن را بیش‌تر شکلی از اعتیاد می‌دانند تا کنترل‌تکانه (۵) اعتیاد به اینترنت، سوء استفاده از اینترنت (Internet abuse) یا استفاده اجباری از اینترنت (Compulsive internet use) (۱) صرف‌نظر از این که آن را یک بیماری یا آسیب روانی یا معضل اجتماعی بدانیم پدیده‌ای است مزمن، فراگیر و عودکننده که با صدمات جدی جسمانی، مالی، خانوادگی، اجتماعی و روانی همراه است (۲ و ۶ و ۷).

شخصیت (Personality) یکی از عواملی است که در اعتیاد به اینترنت نقش دارد (۸ تا ۱۰). پژوهش‌های بسیاری رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و اعتیاد به اینترنت را بررسی کرده و به این نتیجه مشترک رسیده‌اند که بین روان‌رنجور خوبی (Neuroticism) با اعتیاد به اینترنت هم‌بستگی مثبت وجود دارد (۱۱ تا ۱۴). هم‌چنین افراد دارای تیپ شخصیتی A که ویژگی‌هایی مانند رقابت‌طلبی شدید، پرخاش‌جویی، ناآرامی، عجز بودن دارند نسبت به تیپ شخصیتی B که فاقد ویژگی‌های شخصیتی نوع A هستند بیش‌تر در معرض اعتیاد به اینترنت قرار دارند (۱۵). بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که تاکنون رابطه تیپ شخصیتی D با اعتیاد به اینترنت مورد بررسی قرار نگرفته است. تیپ شخصیتی D نشان‌دهنده ویژگی‌های نسبتاً ثابت روان‌شناختی است و شامل گستره گوناگونی از هیجانات منفی (Negative Emotion) و عدم ابراز هیجانات است. به عبارت دیگر

این تیپ شامل افرادی است که هم‌زمان گرایش به تجربه هیجانات منفی و بازداری ابراز هیجان‌های خود در تعاملات اجتماعی (بازداری اجتماعی) (Social inhibition) دارند (۱۶) که این ویژگی‌ها موجب کاهش سلامت عمومی و روانی در افراد می‌شود (۱۷ تا ۲۰).

پژوهش‌ها نشان داده‌اند بین شوخ‌طبعی و اعتیاد نیز رابطه وجود دارد (۲۱ و ۲۲). اگرچه درباره این که حس شوخ‌طبعی (Sense of humor) صفتی بسیار مطلوب است توافق عمومی وجود دارد اما وقتی می‌پرسیم که حس شوخ‌طبعی چیست و تفاوت‌های فردی در رابطه با این صفت چگونه هستند با میزان زیادی اختلاف رو به رو می‌شویم (۲۳). حس شوخ‌طبعی ساختاری چند وجهی است (۲۴) که می‌تواند سلامت روان را بهبود بخشد یا تهدیدکننده آن باشد (۲۵). مارتین (Martin) چهار جنبه مرتبط با تفاوت‌های فردی در استفاده از شوخی را اثبات کرده است و آن‌ها را سبک‌های شوخ‌طبعی (humor styles) نامیده است. این چهار سبک عبارتند از: سبک پیونددهنده (Affiliative)، سبک خود ارتقایی (Self-enhancing)، سبک پرخاشگرانه (Aggressive) و سبک خود شکانه (Self-defeating) (۲۳).

افراد دارای سبک شوخ‌طبعی پیوندجویانه تمایل به شوخی کردن با دیگران، گفتن لطیفه، تعریف داستان‌های جذاب، خندیدن با دیگران و سرگرم کردن آن‌ها دارند. این سبک نشان‌دهنده استفاده مدارا آمیز و غیرخصمانه از شوخی برای تصدیق خود دیگران است و احتمالاً جذابیت و پیوستگی بین فردی را افزایش می‌دهد. سبک شوخی خود ارتقایی در افرادی دیده می‌شود که تمایل دارند دید شوخی آمیز خود را به زندگی حفظ کنند و از شوخی برای نظم‌دهی به هیجانات و کنار آمدن با مشکلات استفاده کنند. این افراد حتی وقتی که از دیگران جدا هستند نیز از شوخی استفاده می‌کنند. این سبک بیش‌تر جنبه درون روانی دارد تا میان فردی. سبک پرخاشگرانه مرتبط با سخنان طعنه‌آمیز، سر به سر دیگران گذاشتن،

روش‌ها

این پژوهش، یک مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل کلیه دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه شهید باهنر کرمان در سال ۱۳۹۴ به تعداد ۶۰۰ نفر است که ۲۷۰ نفر از آن‌ها با استفاده از جدول کرجسی مورگان و با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده (جدول اعداد تصادفی) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش عبارتند از:

۱- پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت: آزمون اعتیاد یانگ (Young) دارای ۲۰ پرسش است که بر پایه تجارب بالینی برای سنجش میزان و شدت اعتیاد به اینترنت بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (هرگز = ۱ نمره، همیشه = ۵ نمره) ساخته شده است. دامنه نمرات از ۲۰ تا ۱۰۰ است و فرد با گرفتن نمره مساوی یا پایین‌تر از ۴۹ در گروه کاربران عادی، نمره ۵۰ تا ۷۹ در گروه وابستگی زیاد و نمره بالاتر از ۸۰ در گروه کاربران معتاد به اینترنت قرار می‌گیرد (۳). بخشایش در پژوهش خود روایی سازه پرسش‌نامه را از طریق تحلیل عامل ۰/۷۷ به دست آوردند و پایایی کلی آن را ۰/۹۶ ذکر کرده است (۹).

۲- پرسش‌نامه تیپ شخصیتی D: این پرسش‌نامه با ۱۴ سؤال توسط دنولت (Denollet) بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (نادرست = ۰ نمره، درست = ۴ نمره) طراحی شده است. دارای دو زیر مقیاس هیجان منفی و بازداری اجتماعی است که به ترتیب شامل سؤالات ۲، ۴، ۵، ۷، ۹، ۱۲، ۱۳ و ۱، ۳، ۶، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۴ می‌باشند و نمره گذاری سؤالات ۱، ۳ و ۱۰ برعکس است (۳۴). ابوالقاسمی و همکاران پایایی کلی آن را ۰/۸۸ گزارش کرده‌اند (۳۵).

۳- پرسش‌نامه سبک‌های شوخ‌طبعی: پرسش‌نامه سبک‌های شوخ‌طبعی مارتین (Martin) ۳۲ پرسش دارد که برای سنجش چهار سبک شوخ‌طبعی طراحی شده است. هر زیر مقیاس در بر گیرنده ۷ پرسش است که بر

استفاده از شوخی برای انتقاد یا دست انداختن دیگران و بیان اجباری شوخی بدون توجه به تأثیرات آن بر دیگران است. سبک خودشکانه شامل اهانت کردن مفرط به خود و تلاش‌هایی برای سرگرم کردن دیگران با انجام دادن یا گفتن چیزهای خنده‌دار درباره خود برای جلب توجه کردن یا به دست آوردن موافقت آن‌ها است (۲۴).

نتایج پژوهش‌ها در مورد رابطه سبک‌های شوخ‌طبعی با بهزیستی (Well-being) و اعتیاد بدین صورت است: سبک‌های پرخاشگرانه و خود شکانه با بهزیستی رابطه منفی دارند (۲۶). بین سبک‌های شوخ‌طبعی پیوندجویانه و پرخاشگرانه با مصرف مواد به واسطه بازیگوشی (Playfulness) رابطه وجود دارد (۲۷). سبک شوخ‌طبعی خود شکانه با بهزیستی رابطه منفی دارد (۲۸).

یکی دیگر از متغیرهای مورد توجه در این پژوهش عملکرد تحصیلی است. با توجه به این که عملکرد تحصیلی دانشجویان در دانشگاه مهم است، آگاهی یافتن از عوامل متعددی که می‌توانند بر آن تأثیر بگذارند همیشه مورد توجه روان‌شناسان بوده است (۲۹). یکی از این عوامل تأثیرگذار اعتیاد به اینترنت است که در بین نوجوانان و جوانان و به ویژه قشر دانشجو شایع‌تر است (۳۰) و طبق پژوهش‌های انجام شده بر عملکرد تحصیلی آن‌ها تأثیر منفی دارد (۳۱ تا ۳۳).

چون تاکنون پژوهشی به بررسی رابطه تیپ شخصیتی D و سبک‌های شوخ‌طبعی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رشته پزشکی نپرداخته است و بررسی تأثیر اعتیاد به اینترنت بر عملکرد تحصیلی این قشر موضوعی است که کمتر به آن پرداخته شده است، پژوهش حاضر جهت پاسخ‌گویی به این مسأله طراحی شده است. بنابراین این سؤال مطرح می‌شود که بین تیپ شخصیتی D و سبک‌های شوخ‌طبعی با اعتیاد به اینترنت چه رابطه‌ای وجود دارد و اعتیاد به اینترنت چه تأثیری بر عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌گذارد؟

اساس مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت (کاملاً موافقم=۱ نمره، کاملاً مخالفم=۷ نمره) پاسخ داده می‌شوند (۲۴). علی‌نیا کروی و همکاران پایایی هر یک از سبک‌های پیونددهنده، خود ارتقایی، پرخاشگرانه و خود شکنانه را پس از محاسبه ضریب الفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۷۷، ۰/۵۴ و ۰/۶۸ ذکر کرده‌اند (۳۶).

در ابتدای پرسش‌نامه راهنمای پاسخ‌گویی به سؤالات قرار داشت و از شرکت‌کنندگان خواسته شده بود تا اطلاعات فردی خود نظیر جنسیت، سن و معدل را نیز تکمیل نمایند که در تحلیل نتایج از معدل به عنوان شاخصی برای سنجش عملکرد تحصیلی دانشجویان استفاده شد. برای کنترل اثر ترتیب و خستگی، پرسش‌نامه‌ها با ترتیب متفاوت و به صورت فردی توزیع شد. لازم به ذکر است که پرسش‌نامه‌ها توسط نویسندگان توزیع شد و موارد لازم در مورد ضرورت همکاری دانشجویان در پژوهش حاضر به آن‌ها توضیح داده شد. پرسش‌نامه‌ها در همان روز جمع‌آوری شدند و از شرکت‌کنندگان سپاس‌گزاری شد. لازم به ذکر است که تمامی شرکت‌کنندگان در این پژوهش، آگاهانه و با رضایت به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند و کد اخلاق ارائه شده برای این مقاله توسط کمیته اخلاق بخش روان‌شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان (E.A. 1394/9/15)

است.

از نرم‌افزار SPSS-20 برای تجزیه و تحلیل داده‌ها بر اساس شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آزمون‌های آمار استنباطی (رگرسیون گام به گام و آزمون t) به منظور تعیین سهم هر متغیر پیش‌بین در پیش‌گویی متغیر ملاک و سنجش وجود یا عدم وجود تفاوت معنادار در بین دو گروه دارا و فاقد تیپ شخصیتی D استفاده شد.

نتایج

تعداد ۲۷۰ پرسش‌نامه توزیع شد و ۲۲۵ پرسش‌نامه جمع‌آوری شد (درصد پاسخ‌دهی=۸۳/۳۳) که ۷۱/۶۰ درصد شرکت‌کنندگان زن و ۲۸/۴۰ درصد آنان مرد بودند و دامنه سنی کل آن‌ها بین ۱۸ تا ۳۰ سال با میانگین و انحراف معیار $21/49 \pm 2/02$ قرار داشت. میانگین و انحراف معیار معدل دانشجویان نیز $16/36 \pm 1/79$ بود. همچنین بر اساس نقطه برش ۲۰ نمره کلی مقیاس D، ۱۱۸ نفر آن‌ها تیپ D داشتند و تیپ ۱۰۷ نفر آن‌ها غیر D بود. جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را به تفکیک تیپ شخصیتی نشان می‌دهد.

جدول ۱: مقایسه میانگین و انحراف معیار سبک‌های شوخ‌طبعی و اعتیاد به اینترنت بر اساس تیپ شخصیتی D

P	t	M±SD		متغیر/ شاخص
		تیپ غیر D	تیپ D	
۰/۷۹	۰/۲۶	۳۱/۹۲±۴/۴۷	۳۲/۰۸±۴/۷۰	پیونددهنده
۰/۰۰۰۱	-۴/۷۳*	۳۶/۷۷±۵/۶۲	۳۳/۱۷±۵/۷۴	خود ارتقایی
۰/۹۹	-۰/۰۰۱	۳۲/۴۱±۵/۸۴	۳۲/۴۱±۴/۶۶	پرخاشگرانه
۰/۰۱	۲/۳۵*	۲۵/۲۹±۶/۳۳	۲۷/۲۵±۶/۱۴	خود شکنانه
۰/۰۰۱	۳/۲۸*	۴۶/۸۳±۱۱/۶۳	۵۳/۵۲±۱۴/۱۲	اعتیاد به اینترنت

ارتقایی ($p=۰/۰۰۰۱$) و خودشکنانه ($p=۰/۰۱$) و اعتیاد به اینترنت ($p=۰/۰۰۰۱$) با یکدیگر تفاوت دارند؛ بدین معنا که

جدول ۱ نشان می‌دهد که دانشجویان دارای تیپ D و دانشجویان تیپ غیر D در سبک‌های شوخ‌طبعی خود

استفاده می‌کنند ($36/77 \pm 5/62$).
به منظور بررسی رابطه متغیرهای پژوهش با یکدیگر از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

دانشجویان دارای تیپ D بیش‌تر از سبک شوخی خود شکنانه استفاده می‌کنند ($27/25 \pm 6/14$) و اعتیاد بیش‌تری نسبت به اینترنت دارند ($53/52 \pm 14/12$) ولی دانشجویان تیپ غیر D بیش‌تر از سبک شوخ‌طبعی خود ارتقایی

جدول ۲: ضرایب همبستگی زیر مقیاس‌های تیپ شخصیتی D، سبک‌های شوخ‌طبعی و اعتیاد به اینترنت

متغیر	(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶)	(۷)
تیپ D	۱						
(۱) هیجان منفی							
(۲) بازدارندگی اجتماعی	$0/44^{**}$	۱					
(۳) پیونددهنده	$-0/03$	$-0/009$	۱				
(۴) خود ارتقایی	$-0/21^{**}$	$-0/24^{**}$	$0/19^{**}$	۱			
(۵) پرخاشگرانه	$0/02$	$-0/04$	$0/39^{**}$	$0/22^{**}$	۱		
(۶) خود شکنانه	$0/29^{**}$	$0/08$	$0/05$	$0/20^{**}$	$0/22^{**}$	۱	
(۷) اعتیاد به اینترنت	$0/45^{**}$	$0/02$	$-0/06$	$-0/02$	$0/11$	$0/25^{**}$	۱

** $p \leq 0/01$

کلی و به تفکیک جنسیت در جدول ۳ آورده شده است. دلیل استفاده از این روش این است که در رگرسیون گام به گام، یک مدل خلاصه بر اساس درجه اهمیت و سهم متغیرهای پیش‌بین در تبیین واریانس متغیر ملاک شکل می‌گیرد (۳۷).

مدل نیز در سه حالت کلی (بدون تفکیک جنسیت) و به صورت جداگانه برای زنان و مردان به دلیل تفاوت وضعیت متغیرها در دو جنس بررسی شده است که در قسمت بحث به آن پرداخته می‌شود.

از شش متغیر پیش‌بین نخستین متغیر وارد شده معنادار در مدل کلی، هیجان منفی بود که ۲۰ درصد از واریانس کل اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کرد. در گام دوم متغیر سبک خود شکنانه به آن اضافه شد که ۳ درصد به میزان واریانس پیش‌بینی شده افزود بنابراین هیجان منفی سهم بیش‌تری در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارد. دیگر متغیرهای پیش‌بین از تحلیل کنار گذاشته شدند.

همان‌طور که در جدول ۲ دیده می‌شود رابطه معناداری بین مؤلفه هیجان منفی تیپ D و سبک شوخ‌طبعی خود شکنانه با اعتیاد به اینترنت وجود دارد. یعنی با افزایش هیجان منفی میزان اعتیاد به اینترنت بیش‌تر می‌شود و افزایش استفاده از سبک شوخ‌طبعی خود شکنانه با افزایش اعتیاد به اینترنت رابطه دارد.

با توجه به این که سنجش رابطه اعتیاد به اینترنت با عملکرد تحصیلی نیز در این پژوهش مد نظر است از معدل دانشجویان به عنوان ملاکی برای سنجش عملکرد تحصیلی استفاده شد که همبستگی آن‌ها معنادار می‌باشد ($r = -0/11$, $p = 0/047$). بنابراین رابطه بین اعتیاد به اینترنت و شاخص عملکرد تحصیلی منفی است یعنی با افزایش وابستگی به اینترنت از میزان عملکرد تحصیلی دانشجویان کاسته می‌شود.

به منظور پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت با استفاده از تیپ شخصیتی D و سبک‌های شوخ‌طبعی از رگرسیون چندگانه گام به گام استفاده شد که نتایج آن به صورت

جدول ۳: تحلیل رگرسیون اعتیاد به اینترنت بر اساس تیپ شخصیتی D و سبک‌های شوخ‌طبعی

گام	متغیر	B	β	t	R^2	ΔR^2	p
کلی	۱ هیجان منفی	۱/۱۹	۰/۴۰	۴/۷۱	۰/۲۰	۰/۱۹	۰/۰۰۰
۲	سبک خود شکنانه	۰/۴۱	۰/۱۷	۲/۰۹	۰/۲۳	۰/۲۱	۰/۰۳۸
زن	۱ هیجان منفی	۱/۰۳	۰/۳۳	۳/۲۳	۰/۱۵	۰/۱۴	۰/۰۰۲
۲	بازداری اجتماعی	-۰/۸۷	-۰/۲۶	-۲/۵۵	۰/۲۲	۰/۲۰	۰/۰۱۳
مرد	۱ هیجان منفی	۱/۵۵	۰/۵۷	۴/۲۳	۰/۳۳	۰/۳۱	۰/۰۰

همان‌طور که در جدول ۳ دیده می‌شود متغیرهای هیجان منفی و بازداری اجتماعی در کل ۲۲ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت را در زنان پیش‌بینی می‌کنند در حالی که این مقدار برای مردان در یک گام ۳۳ است یعنی هیجان منفی به تنهایی ۳۳ درصد از واریانس پیش‌بینی شده اعتیاد به اینترنت را بر می‌گیرد.

بحث

این پژوهش با هدف پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس عوامل زمینه ساز مانند تیپ شخصیتی D و سبک‌های شوخ‌طبعی و بررسی رابطه آن با عملکرد تحصیلی انجام شد. یافته‌ها نشان داد که دانشجویان دارای تیپ شخصیتی D اعتیاد بیشتری نسبت به اینترنت دارند و بیش‌تر از سبک شوخ‌طبعی خود شکنانه استفاده می‌کنند در حالی که دانشجویان تیپ غیر D بیش‌تر از سبک شوخ‌طبعی خود ارتقایی استفاده می‌کنند. همچنین مؤلفه هیجان منفی تیپ شخصیتی D، ۲۰ درصد و سبک شوخ‌طبعی، ۳ درصد از واریانس کل اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند که این مقدار برای زنان با در نظر گرفتن هر دو مؤلفه تیپ شخصیتی D، ۲۲ درصد و برای مردان با در نظر گرفتن مؤلفه هیجان منفی به تنهایی ۳۳ درصد است. این تفاوت را می‌توان ناشی از تمایل بیش‌تر مردان به پرخاشگری، رقابت و سلطه‌گری (۳۸) و در نتیجه سهم بیش‌تر مؤلفه هیجان منفی در تبیین میزان اعتیاد به اینترنت دانست.

با توجه به این که مؤلفه‌های تیپ شخصیتی D با سلامت افراد رابطه منفی دارند و در این پژوهش رابطه این دو مؤلفه با اعتیاد به اینترنت به عنوان یک آسیب روانی به اثبات رسیده است؛ این نتیجه با یافته‌های پژوهشی مسعودی‌نیا، بخشایش و همکارش، ورستیگ (Versteeg) و همکاران، مولز (Mols) و همکاران (۲۰۱۷ تا ۲۰۲۰) مبنی بر وجود تفاوت در سلامت عمومی و روانی افراد دارای تیپ شخصیتی D و تیپ غیر D و در نتیجه پایین‌تر بودن سلامت افراد دارای تیپ شخصیتی D هماهنگ است. این مسأله را می‌توان این‌گونه توجیح کرد که بالا بودن هیجان منفی با افزایش نمره در مقیاس‌های سنجش هیجان‌های منفی مانند اضطراب و افسردگی رابطه دارد و بازداری اجتماعی بالا موجب احساس عدم رضایت در کارها و مفید نبودن در زندگی و در نتیجه اختلال در عملکرد اجتماعی این افراد می‌شود و این امور سلامت عمومی و روانی افراد دارای تیپ شخصیتی D را به خطر می‌اندازند (۱۸).

همچنین دیگر نتیجه این پژوهش مبنی بر استفاده بیش‌تر دانشجویان دارای تیپ شخصیتی D از سبک شوخ‌طبعی خود شکنانه با نتیجه پژوهش‌های گلستانه و دیک (Dyck) و همکارش (۲۸ تا ۲۶) هماهنگ بوده و با نتیجه پژوهش ادواردز (Edwards) و همکارش (۲۷) ناهماهنگ است. در واقع گفته می‌شود که این سبک از طریق حمایت اجتماعی ادراک شده پایین که ناشی از هیجان منفی و بازداری اجتماعی است با بهزیستی رابطه منفی دارد (۲۸).

غیر D از نظر سبک‌های شوخ‌طبعی خود ارتقایی و خود شکنانه و اعتیاد به اینترنت با یک دیگر تفاوت دارند و مؤلفه هیجان منفی و سبک شوخ‌طبعی خود شکنانه در مجموع ۲۳ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کنند. همچنین اعتیاد به اینترنت با کاهش عملکرد تحصیلی هم بسته است.

با توجه به نقش بیشتر مؤلفه‌های تیپ شخصیتی D در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت، پیشنهاد می‌شود هنگام ارزیابی اعتیاد به اینترنت و بررسی تأثیر آن در عملکرد تحصیلی دانشجویان، تیپ شخصیتی افراد در نظر گرفته شود و بر این اساس الگوهای کارآمدتری برای پیشگیری و درمان اعتیاد به اینترنت مورد استفاده قرار گیرند.

قدردانی

بدین وسیله از تمامی دانشجویانی که ما را در این پژوهش یاری کردند کمال تشکر را داریم. لازم به ذکر است که تمامی شرکت‌کنندگان در این پژوهش، آگاهانه و با رضایت به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند و کد اخلاق ارائه شده برای این مقاله توسط کمیته اخلاق بخش روان‌شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان (E.A. 1394/9/15) است.

و بنابراین رابطه آن با رفتارهای مخرب سلامتی و بهزیستی مانند اعتیاد به اینترنت، مثبت است.

در نهایت این که رابطه اعتیاد به اینترنت با عملکرد تحصیلی پایین‌تر دانشجویان نیز نتیجه پژوهش روحانی و همکارش، اختر (Akhter) و امین (Amin) و همکارش (۳۳ تا ۳۱) را تأیید می‌کند که این امر ناشی از میل به گذراندن حجم زیادی از اوقات در اینترنت و در نتیجه کاهش زمان لازم برای درس خواندن و در نتیجه افت عملکرد تحصیلی است (۳۲).

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به نوع جامعه پژوهش اشاره کرد؛ همچنین با توجه به این که متغیرهای موجود در این پژوهش فقط قسمتی از واریانس اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کنند باید به سهم دیگر متغیرها مانند اختلالات شخصیت و شرایط اجتماعی-فرهنگی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت توجه کرد و به دلیل متفاوت بودن ویژگی‌های افراد در جمعیت‌های مختلف، در تعمیم نتایج به سایر جمعیت‌ها جانب احتیاط را رعایت کرد.

نتیجه‌گیری

این پژوهش نشان داد که دانشجویان دارای تیپ D و تیپ

منابع

1. Greenfield DN. Virtual Addiction: Sometimes New Technology Can Create New Problems; 1999. [citd 2017 Jun 3]. available from: http://www.virtualaddiction.com/pdf/nature_internet_addiction.pdf.
2. Shayegh S, Azad H, Bahrami H. [Barasi etiad be internet va rabete an ba vizheghihaye shakhsiati dar nojavanane Tehran]. Fundamentals of Mental Health. 2009; 11(2): 149-158. [Persian]
3. Young KS. Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. Cyber Psychology and Behavior. 2009; 1(3): 237-244.
4. Ganji M. [Rahnamaye kamele taghirat va nokate zaroori DSM 5]. 1nd ed. Tehran: Savalan; 2014. [Persian]
5. Paik A, Oh D, Kim D. A case of withdrawal psychosis from internet addiction disorder. Psychiatry Investig. 2014; 11(2): 207-9.
6. Ko CH, Yen JY, Yen CF, Chen CS, Chen CC. The association between Internet addiction and psychiatric disorder: A review of the literature. Eur Psychiatry. 2012; 27(1): 1-8.
7. Rastgar S, Abdollahi MH, Shahgholian M. [Internet addiction, Social intimacy and Happiness in college students. Developmental psychology]. Developmental Psychology: Iranian Psychologists. 2014; 11(42): 159-168. [Persian]
8. Dargahi H, Razavi M. [Etiad be internet va avamele moaser bar an dar sakenane mantaghe 2 gharbe

- Tehran]. Quarterly Monitoring. 2007; 6 (3): 265-272. [Persian]
9. Bakhshayesh AR. [Barasi avamele mortabet ba etiad be internet dar miane daneshjooyane dokhtare saken dar khabgahhaye daneshgahe Yazd]. Journal Of Woman in Culture and Arts. 2014; 6(1): 29-44. [Persian]
  10. Kuss DJ, Griffiths MD, Karila L, Billieux J. Internet Addiction: A Systematic Review of Epidemiological Research for the Last Decade. Curr Pharm Des. 2014; 20(25): 4026-52.
  11. Hasanzadeh R, Beydokhti A, Rezaei A, Rahaei F. [Rabeteye etiyad be internet ba pishrafte tahsili va vizhegihayeh shakhsati faragiran]. Information and communication technology in the Behavioral Sciences. 2012; 3(1); 95-107. [Persian]
  12. Tamannai M, Sedighiarfai F, Gandomi Z. [The Relationship between Internet Addiction and Personality Traits of High School Students]. Zahedan Journal Of Research In Medical Sciences. 2012; 14(1) :67-71. [Persian]
  13. Kuss DJ, Griffiths MD, Binder JF. Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. Computers in Human Behavior. 2013; 29(3): 959-966.
  14. Yan W, Li Y, Sui N. The Relationship between Recent Stressful Life Events, Personality Traits, Perceived Family Functioning and Internet Addiction among College Students. Stress Health. 2013; 30(1): 3-11.
  15. Sepehrian F, Jokar L. [Ertebate etiad be internet ba ezterab dar tiphaye shakhsati noe A va B]. Journal Of Researches Of Cognitive and Behavioral Sciences. 2012; 2(2): 17-30. [Persian]
  16. Fruyt FD, Denollet J. Type D Personality: A Five-Factor Model Perspective. Psychology and Health. 2002; 17(5): 671-683.
  17. Masoudnia E. [The relationship between type D personality and its components and general health among students]. Journal of Behavioral Sciences. 2011; 5(2): 143-149. [Persian]
  18. Bakhshayesh AR, Dehghani F. [Barasi rabete beine tipe shakhsati D, sabkhaye moghabele va salamate omoomi]. Clinical Psychology & Personality. 2014; 2(9) : 43-52. [Persian]
  19. Versteeg H, Spek V, Pedersen SS, Denollet J. Type D personality and health status in cardiovascular disease populations: a meta-analysis of prospective studies. Eur J Prev Cardiol. 2012; 19(6): 1373-80.
  20. Mols F, Thong MSY, Poll-Franse LV, Roukema JA, Denollet J. Type D (distressed) personality is associated with poor quality of life and mental health among 3080 cancer survivors. Journal of Affective Disorders. 2012; 136(1-2): 26-34.
  21. Agha Yousofi A. [Rabete shivehaye moghabele va neshanehaye tanidegi mozmen ba estefade marazi az daru va mavad dar janbazane Ghom]. Iranian Journal of War and Public Health. 2012; 4 (2): 24-33. [Persian]
  22. Robertson AA, Xu X, Stripling A. Adverse events and substance use among female adolescent offenders: Effects of coping and family support. Subst Use Misuse. 2010; 45(3): 451-472.
  23. Martin RA. Approaches to the sense of humor: A historical review. The sense of humor: Explorations of a personality characteristic. Berlin: Walter de Gruyter; 1998: 15-60
  24. Martin RA, Puhlik-Doris P, Larsen G, Gray J, Weir K. Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the Humor Styles Questionnaire. Journal of Research in Personality. 2003; 37(1): 48-75.
  25. Kakavand AR, Shams Esfandabad H, Dansh E, Ghalebi Hajivand R. [Relationship between students' humour styles and their general health]. Journal of Applied Psychology. 2010; 4(2): 32-34. [Persian]
  26. Golestaneh SM. [The role of personality characteristics, creativity and humor styles in prediction of students subjective well-being]. Journal of Personality and Individual Differences. 2012; 1 (1): 98-114. [Persian]
  27. Edwards KR, Martin RA. Do Humorous People Take Poorer Care of Their Health? Associations Between Humor Styles and Substance Use. Europe's Journal of Psychology. 2012; 8(4): 523-534.
  28. Dyck KTH, Holtzman S. Understanding humor styles and well-being: The importance of social relationships and gender. Personality and Individual Differences. 2013; 55(1): 53-58.
  29. Rezaei S, Kajbaf MB, Mousavi SV, Mousavi SH. [A Prediction Model for Academic Performance among Students of Guilan University of Medical Sciences: Dimensions of Quality of Life, Internet Use, and Attitude toward Addiction]. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 12(10) : 731-742. [Persian]
  30. Alavi S, Janatifard F, Eslami M, Rezapour, H. [Survey on validity and reliability of diagnostic

- questionnaire of internet addiction disorder in students users]. *Zahedan Journal Of Research In Medical Sciences*. 2011; 13(7): 34-38. [Persian]
31. Rouhani F, Taari S. [A Study of the Relationship between the Rate of Addiction to Internet with Academic Motivation and Social Development among High School Students in Mazandaran Province]. *Quarterly Journal Of Information and Communication Technology in Educational Science*. 2011; 2(2): 19-34. [Persian]
  32. Akhter N. Relationship between Internet Addiction and Academic Performance among University Undergraduates. *Educational Research and Reviews*. 2013; 8(19): 1793-1796.
  33. Amin SH, Kaur KH. A study of internet addiction and its impact on academic performance of university students. *International Journal of Education and Management Studies*. 2014; 4(2): 130-133.
  34. Denollet J. DS14: Standard Assessment of Negative Affectivity, Social Inhibition, and Type D Personality. *Psychosom Med*. 2005; 67(1): 89-97.
  35. Abolghasemi A, Zahed F, Narimani M. [Barasi ertebate ehsase peyvastegi va tipe shakhsiati D ba tandorosti dar afrade mobtala be bimari orooghe koroneri]. *The Quarterly Journal Of Fundamentals Of Mental Health*. 2009; 11(3): 213-222. [Persian]
  36. AliniaKarou-ei R, Doosti YA, Dehshiri GhR, Heidari MH. [Humor styles, well-being and emotional intelligence in college student]. *Journal of Iranian Psychologist*. 2008; 5(18): 159-169. [Persian]
  37. Sharifi HP, (Translator). [Pazhooheshe chand motaghayeri karbordi: Tarh va Tafsir]. Meyers LS, Gamst G, Guarino AJ, (Author). 2nd ed. Tehran: Roshd; 2012. [Persian]
  38. Ghanadi FA, Ohadi B, Safavi Homami H, (Translator). [Ravanshenasi internet]. Wallace P, (Author). 1nd ed. Esfahan: Naghsh e Khorshid; 2003. [Persian]

Predicting internet addiction as an influential factor in academic performance based on type D personality and humor styles in medical students

Maryam Poormirzaei¹, Ghasem Askarizadeh²

Abstract

Introduction: *Since internet addiction is a chronic phenomenon with serious damages and inappropriate use of the internet among students is on the rise, this study was conducted to predict internet addiction based on predisposing factors such as type D personality and humor styles and explore its relationship with academic performance.*

Methods: *This descriptive correlational study was performed in 2015. Research population included all medical students (n=600) of Shahid Bahonar University of Kerman of whom 225 were selected as the research sample using Krejcie Morgan table and simple random sampling. Data were collected using Young's internet addiction, Denollet's type D personality and Martin's humor styles questionnaires. Grade point average was used to measure academic performance. The data were analyzed by means of descriptive statistics (mean and standard deviation) and inferential statistics (stepwise regression and t-test).*

Results: *Findings showed that students with type D and non-D-type personality were significantly different in terms of self-enhancing ($p=0.0001$) and self-defeating ($p=0.01$) humor styles and internet addiction ($p=0.001$). Negative emotion and the self-defeating humor style predict 23% of internet addiction variance ($p=0.0001$, $p=.038$). Internet addiction is correlated with declined academic performance ($p=0.047$).*

Conclusion: *Given the more prominent role of type D personality in predicting internet addiction, it is suggested that individuals' personality type should be considered in evaluation of internet addiction and the impact of internet addiction on academic performance should be taken into account.*

Keywords: Internet addiction, Humor style, Type D personality, Academic performance, Medical students

Addresses:

¹. (✉) MA, Department of psychology, School of literature and human sciences, Shahid Bahonar University, Kerman, Iran. Email: maryamepoormirzaei@gmail.com

² Assistant Professor, Department of psychology, School of literature and human sciences, Shahid Bahonar University, Kerman, Iran. Email: askarizadeh@uk.ac.ir